

JO NESBØ

**DOKTOR
PROKTORS**

TIDSBADDEKAR

Oversat af
Allan Hilton Andersen

★ ★
Alvilda
★

Kapitel 1

Kortet fra Paris

DER VAR HELT STILLE I gymnastiksalen. Der kom ikke en lyd, hverken fra de tolv brune ribbevægge, den gamle springhest med sprukket læder eller de otte grå, slidte tove, som hang ubevægeligt ned fra loftet. Eller fra de seksten piger og drenge, som tilsammen udgjorde Dølgen Skoleorkester, og som nu stirrede på dirigent Madsen.

„Klar ...“ råbte Madsen, hævede taktstokken og kiggede nærsynet på dem gennem pilotbrillernes mørke glas. Madsen gruede allerede for det, mens blikket

håbefuldt ledte efter Bulle. Han vidste, at de andre i orkestret drillede den rødhårede trompetist, fordi han var så lille, det skulle bare mangle. Men i modsætning til dem var den lille fyr i det mindste musikalsk og kunne måske redde dem. Da Madsens blik ikke fandt Bulle, fæstnede det sig på den eneste ven, han vidste Bulle havde – Lise, som spillede klarinet. Hun var den eneste i orkestret, som han vidste altid øvede sig derhjemme. Måske var der håb alligevel.

„Parat ...“

Alle satte deres instrument for munden. Der var så stille, at lydene fra den varme oktobereftermiddag udenfor kunne høres: Fuglesang, en græsslåmaskine og latteren fra legende møgunger. Men inde i gymnastiksalen var der mørkt. Og det skulle blive endnu mørkere.

„Start!“ skreg Madsen og svingede taktstokken i en majestætisk bue.

Først skete der ingenting, og det eneste, man kunne høre, var stadigvæk fuglesang, en græsslåmaskine og møgungelatter. Så skraldede det usikkert i en trompet, peb forsigtigt i en klarinet og dunkede prøvende fra en stortromme. Et uventet slag på en lilletromme fik et valdhorn til at fare sammen, så det udstødte et trut, og bagest i orkestret prustedes noget stort, som fik Lise til at tænke på en blåhval, der netop var kommet op til overfladen efter en uges tid under vand. Men der var endnu ikke kommet nogen tone ud af alt pusteriet, og

Madsen var allerede begyndt at få den røde farve i ansigtet, som varslede et snarligt raseriudbrud.

„Tre, fire!“ råbte Madsen og svingede taktstokken, som om den var en pisk, og orkestret et slavemandskab ved årerne på en romersk galej. „Så spil da, for pokker! Det her skal lyde ligesom Marseillaisen, den franske nationalsang! Kom så, lad det løfte sig!“

Men der var ikke noget, der løftede sig. Ansigterne foran Madsen stirrede stift ned i noderne på stativerne eller havde hårdt sammenknebne øjne, som om de sad på et toilet og pressede.

Madsen gav op og lod armene synke ned i samme øjeblik, som tubaen endelig fik lyd og brølede dybt og ensomt.

„Stop, stop!“ råbte Madsen og ventede, til tubaen tabte pusten igen. „Hvis franskmændene havde hørt jer nu, ville de først have halshugget jer og derefter brændt jer på bålet. Respekt for Marseillaisen!“

Mens Madsen skældte videre, lænede Lise sig over mod stolen ved siden af sig og hviskede: „Jeg har taget doktor Proktors kort med. Der er noget underligt ved det.“

Den stemme, der svarede hende, lød omme bag en bulet trompet: „Det lyder som et helt almindeligt kort, hvis du spørger mig. ‘Til Lise og Bulle med hilsen fra Paris, hilsen doktor Proktor.’ Var det ikke nogenlunde sådan, du sagde ... han skrev?“

„Jo, men ...“

„Faktisk er det et helt ualmindelig almindeligt kort, Lise. Det eneste underlige ved det er, at et så almindeligt kort er skrevet af en så komplet ualmindelig fyr som doktor Proktor.“

De blev afbrudt af Madsens buldrende stemme:

„Bulle! Er du der?“

„Javel, hr. sergent!“ lød det omme bag den bulede trompet.

„Rejs dig, så vi kan se dig, Bulle!“

„Skal ske, oh kommandant for liflig musik og alle universets toner!“

Og frem fra nodestativet og op på stolen hoppede en lille, rødhåret fyr med store fregner og et bredt grin. For resten var han ikke bare lille, men lillebitte. Og han havde ikke bare rødt hår, men knaldrødt hår. Og hans grin var ikke bare bredt, men delte næsten

hans lille hoved i to. Og fregnerne var ikke bare store, de ...

jo, for resten, de var bare store.

„Spil Marseillaisen for os, Bulle!“ buldrede Madsen. „Sådan som den skal spilles.“

„Som De befaler, alle dirigenters moder og

kongen over alle janitsharer nord for Sahara og øst for ...“

„Hold op med det sludder og spil!“

Og Bulle begyndte at spille. En blød, varm tone steg op under loftet i gymnastiksalen og ud gennem vinduet denne varme efterårsdag, hvor fuglene indstillede deres sang i skam, da de hørte det smukke spil. Det var i hvert fald det, Lise tænkte, mens hun sad der og hørte sin lillebitte nabo og allerbedste ven spille på sin bedstefars gamle trompet. Lise holdt af sin klarinet, men det var ligesom noget specielt med en trompet. Bulle havde lært hende at spille én sang, nemlig den norske nationalsang *Ja, vi elsker dette landet*. Selvfølgelig spillede hun ikke så godt som Bulle, men hun havde en hemmelig drøm om en dag at spille *Ja, vi elsker dette landet* på trompet for et stort publikum. Tænk bare! Men tænkning er tænkning, og drømme bare drømme.

„Godt, Bulle!“ råbte Madsen. „Og nu falder vi alle ind sammen med Bulle! En, to, tre, fire!“ Og Dølgen Skoleorkester faldt ind. Ramlede, væltede og snublede ind. Trommer, saxofoner, valdhorn, klokkespil og bækkener; det lød, som om en eller anden havde vendt et køkken på hovedet, så alting nu væltede ud af skabe og skuffer. Så kom stortrommen og tubaen på samme tid. Hele lokalet begyndte at ryste. Ribberne hakkede tænder, tovene hang på skrå som i stiv kuling, og den

slidte springhest hoppede hen over gulvet og flyttede sig centimeter for centimeter hen mod udgangsdøren, som om den prøvede at stikke af.

Da de endelig var færdige med Marseillaisen, blev der helt stille. Både i gymnastiksalen og udenfor. Ingen fuglesang, ingen børn, som lo. Kun ekkoet af tvillingerne Troels og Tryms sidste desperate slag mod trommeskind og trommehinder.

„Tak,“ stønnede Madsen. „Jeg tror, det er nok for i dag. Vi ses på mandag.“

„Jamen, der er noget underligt ved kortet!“ sagde Lise, da hun og Bulle gik hjemad mod Kanonvejen. Det var begyndt at blive mørkere om aftenen, og det kunne de godt lide. Især Bulle, som syntes, at lyse sommernætter var lidt under en middelmådigt god opfindelse, og at mørke, varme efterårsaftener med mange gemmesteder og en lillebitte smule æblerov var en genial opfindelse, ja nærmest i doktor Proktor-klasse. For efter Bulles mening var professoren verdens bedste opfinder. Resten af verden mente ganske vist, at doktor Proktor aldrig havde opfundet noget som helst af værdi, men hvad vidste de om det? Hvem var det, der havde opfundet verdens kraftigste pruttepulver, for eksempel? Endnu vigtigere var det selvfølgelig, at doktor Proktor lavede verdens bedste karamelbudding, var verdens bedste ven og nabo og havde lært Bulle og

Lise, at de ikke skulle tage sig af, at alle andre mente, at de var et sølle nedrykningshold bestående af en lillebitte fyr med røde kinder, et forskræmt pigebarn med små fletninger og en mere end gennemsnitligt skør professor med tilsodede motorcykelbriller.

„Vi ved nemlig noget, de ikke ved,“ plejede Proktor at sige. „Vi ved, at når venner lover aldrig at holde op med at hjælpe hinanden, bliver én plus én plus én meget mere end tre.“

Det var så sandt, som det var sagt. Men af en ven at være skrev professoren ikke særlig meget. Ét sølle kort var det eneste, de havde fået i løbet af de tre måneder, der var gået, siden professoren havde sat sig på sin motorcykel, havde taget læderhjelm på og sagt farvel for at køre til Paris, fast besluttet på at finde sit livs store kærlighed, Juliette Margarine, igen. Hun var forsvundet fra ham for mange, mange år siden, mens han studerede i Frankrig. Lise og Bulle havde kun set billeder af Juliette på væggen i professorens laboratorium fra dengang, hun og Proktor havde været kærester. Men de havde set så lykkelige ud på billedet, at Lise havde fået tårer i øjnene. Ja, det var faktisk Lise, der havde overtalt doktor Proktor til at tage tilbage og lede efter hende.

„Det er underligt!“ insisterede Lise. „Se bare selv.“ Bulle så på postkortet, som hun rakte ham.

„Hmm,“ mumlede han. Han standsede op lige

under den næste gadelygte og studerede det indgående, mens han mumlede flere hm'er, der alle lød grublende og intelligente.

„Det er fra Paris,“ sagde Lise og pegede på det sort-hvide billede, der så ud, som om det var taget en morgen i overskyet vejr. Det var en stor, åben plads, og på trods af en masse spadserende mennesker med parasoller og høje hatte virkede pladsen mærkeligt tom. Det eneste, der fortalte dem, at der faktisk var tale om den verdensberømte franske hovedstad, var, at der stod PARIS trykt hen over den nederste del af billedet.

„Ser du mon det samme som mig?“ spurgte Bulle tankefuldt.

„Hvad?“

„At der ligesom mangler noget på den plads. Ja, på billedet i det hele taget.“

„Måske,“ svarede Lise, og når hun mærkede efter, fornemmede hun, at Bulle havde ret, men hun kunne ikke sætte fingeren på, hvad det var.

„Desuden er billedet blevet bulet,“ sagde Bulle og klemte forsigtigt på kortet. „Det har altså været gennemblødt og er blevet tørt igen. Sig mig lige, stod du i brusebadet, da du læste det?“

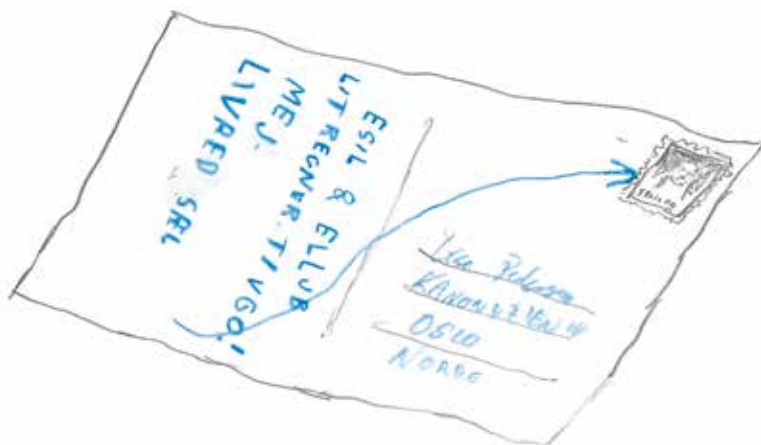
„Selvfølgelig ikke,“ svarede Lise. „Det var sådan, da det kom.“

„Aha!“ udbrød Bulle og løftede en lillebitte pegefinger med en nedgnavet negl. „Mesterhjernen Bulle har endnu en gang på snedig vis fravristet gåden dens uomtvistelige løsning. Det regnede på kortet i Paris!“

Lise himlede med øjnene. „Hvor ved du det fra?“

„Elementært, min kære Lise. Det står på kortet. Læs selv.“ Bulle rakte kortet tilbage til hende.

Men Lise behøvede ikke at læse det, for hun havde allerede læst den kortfattede besked tolv gange og kunne den udenad. Men eftersom du næppe har læst kortet, kan du se det her:

„Det regner i Paris. Er der mere, du undrer dig over?“ spurgte Bulle fornøjet, rakte kortet tilbage og studerede resten af sine nedbidte negle på jagt efter noget nyt at sætte tænderne i.

„Det er ikke måden, det er blevet vådt på, som er underlig,“ sagde Lise. „Det er det, han har skrevet! Hvem er Esil og Ellub for eksempel?“

„Måske har han glemt, hvad vi hedder,“ svarede Bulle.

„Nej, han har jo skrevet Lise Pedersen helt rigtigt i adressefeltet,“ sagde Lise.

„Hm,“ mumlede Bulle, men det lød ikke helt så intelligent som de første hm'er.

„Esil er Lise stavet bagfra,“ sagde Lise.

„Elementært,“ sagde Bulle og skyndte sig at læse bagfra. Og Esil blev ganske rigtigt til Lise. „Men hvad er Ellub?“ spurgte han.

„Gæt!“ stønnede Lise og himlede med øjnene.

„Hm ... Lise oppefra og ned?“

„Bulle bagfra!“

„Hæahæ,“ sagde Bulle og viste en skæv mund med en række bittesmå tænder. „Jeg laver bare sjov. Elementært.“ Men hans øreflipper var blevet en lille smule røde. „Men nu er problemet jo løst, så hvad er det, du tumler med?“

„Det er ikke det, der er underligt!“ råbte Lise ophidset.

„Jamen, hvad er det så?“

„Det er resten af teksten!“

Bulle slog ud med de korte arme. „Han fortæller os på en helt særlig doktor Proktor-måde, at det regner lidt i Paris, Lise. Oktoberregn er det mest almindelige, der findes. Selv i Kalahariørkenen regner det i oktober. Det regner faktisk så meget, at hele ørkenen bliver oversvømmet, og det sodplettede namibiske næsehorn, en kleppert, der nægter at lære at svømme, må stå nede på bunden og holde vejret helt hen til november. Så er det ikke så mærkeligt, at det drypper lidt i Paris.“

„Et sodpletet namibisk næsehorn?“ Lise så skeptisk ud.

„Jep,“ svarede Bulle. „Omtales på side 620 i *DYR, DU VILLE ØNSKE IKKE FANDTES*.“

Lise sukkede. Bulle henviste ofte til dette store værk, som hans bedstefar vistnok havde haft stående i sin bogreol. Men hverken hun eller nogen, hun kendte, havde nogensinde set en bog, der hed „Dyr, du ville ønske ikke fandtes“.

„Men hvad med ti VGO?“ spurgte Lise. „Hvad skal det betyde?“

„Det er nemt nok,“ sagde Bulle. „VGO er den franske måleenhed. Omtrent det samme som millimeter i Norge. I radioen siger de for eksempel, at der er faldet ti millimeter nedbør det sidste døgn, altså at det har regnet ti millimeter. I Paris siger de ti VGO.“

Lise så tvivlende på Bulle. „Og hvad med den hil-
sen? Mej?“

Bulle trak på skuldrene. „Hilsen mig, doktor Prok-
tor. Sådan lidt ligesom svensk slang. Hejahej, hilsen fra
mig, ligesom.“

„Pølsesnak og vortesvin!“ hvædede Lise. „For det
første er professor Proktor ikke svensk, og for det an-
det burde en professor vide, at ‘Mej’ ikke staves sådan,
men med IG til sidst ...“

„Gør det?“ sagde Bulle og kløede sig over venstre
øre.

Lise sukkede opgivende. „Og hvad betyder det der
med, at vi skal livredde en sæl?“

Bulle lo stille og overbærende. „Men kære tosseho-

ved, det er da det nemmeste
at forstå af det hele. Ti VGO
regn er trods alt nok til at
oversvømme Paris. Grøn-
landssælerne kommer ind
fra Nordsøen og svømmer
rundt mellem benene på pa-
riserne, når de svømmer til
bageren for at købe fransk-
brød, ikke sandt. I længden
kan sæler ikke overleve i en
storby, de skal reddes ud
derfra.“

„Så er det nok, Bulle,“ sagde Lise advarende.

Bulle så uforstående på hende, men lukkede lydigt munden.

„Der stikker noget under her,“ sagde hun.

„Såh?“ sagde Bulle. „Hvad stikker der under?“

„Jeg ved det ikke, men der er noget. Tag nu for eksempel det frimærke. Synes du ikke, at der er noget mærkeligt ved det?“

„Nej, jeg må sige, at et firkantet frimærke med takker og et billede af en alvorlig fyr ikke lige akkurat får mig til at hoppe i stolen af overraskelse.“

„Men har du set, hvad der står på frimærket?“

„Nej,“ måtte Bulle indrømme. Lise gav ham kortet igen.

„Felix Får,“ læste Bulle højt. „Det er vel navnet på fyren. Og 1888 er vel årstallet. Føj!“

„Føj?“ spurgte Lise.

„Ja, forestil dig at slikke på et frimærke, som er over hundrede år gammelt ...“

„Jo, men synes du, at det ser ud, som om det er hundrede år gammelt?“

Bulle studerede frimærket nøjere og måtte indrømme, at Lise havde ganske ret. Bortset fra at det altså havde været vådt, så det flunkende nyt ud med friske farver og skarpe, uslidte kanter.

„Måske er det en trykfejl,“ sagde han, men var ikke helt så skråsikker denne gang.

„Tror du?“ spurgte Lise.

Bulle rystede på hovedet. „Der stikker noget under,“ sagde han.

„Det hele er vendt på hovedet,“ sagde Lise.

„Sagde du ikke lige, at det hele stod baglæns?“ spurgte Bulle.

„Hvad sagde du?“ spurgte Lise.

„Det, du lige sagde.“

„Og det var?“

„At det hele stod baglæns,“ sagde Bulle.

„Netop,“ sagde Lise og snuppede kortet igen.

„Netop!“

Hun studerede det og gispede.

„Hvad er der?“ spurgte Bulle bekymret.

„J-jeg tror, at Proktor er i fare,“ stammede hun og var pludselig helt bleg. „Læs hele kortet bagfra.“

Det gjorde Bulle. Og det kan du jo også gøre. Nu, for eksempel.

...

Er du færdig? Forstod du det?

Okay, det gjorde Bulle heller ikke. „Læs der,“ læste han. „Vil hjem! Og vi trænger til Bulle og Lise.“

„Det er præcis det, der står,“ stønnede Lise. „Der er noget helt forfærdeligt galt.“

„Ja,“ sagde Bulle. „Han har stavet ‘trenger’ med e.“

„Nej, ikke det!“ udbrød Lise. „Forstår du ingenting?“

„Nej,“ indrømmede Bulle og kløede sig i kindskægget. „Jeg forstår for eksempel ikke, hvad han mener med ‘Læs der’.“

Lise stirrede koncentreret på kortet. „Se på pilen,“ sagde hun. „Den peger på frimærket.“

Bulle stak højre pegefinger ind i højre øre og vred den rundt og rundt, mens han kneb højre øje sammen. Bulle tænkte bedst på den måde; det var som at vride nøglen rundt i tændingen på en bil, og så startede hjernen ligesom. Der lød et tydeligt ‘plop’, da han trak fingeren ud igen.

„Jeg har det,“ sagde Bulle og så fascineret på fingeren. „Kortet er en hemmelig besked til os. Noget, som ingen andre må få kendskab til. Proktor vidste nemlig, at en begavet gut som mig ville forstå, at der var noget underligt ved den måde, det er skrevet på.“

Lise himlede med øjnene, men det virkede, som om Bulle ikke lagde mærke til det.

„‘Læs der’ og en pil op mod frimærket,“ fortsatte han. „Det betyder, at resten af beskeden står under frimærket! Vi skal bare have det af.“

„Det har jeg faktisk været klar over et stykke tid nu,“ sagde Lise.

Bulle rakte kortet tilbage til Lise og snøftede tilfreds: „Det er godt, at vi har mig til at løse den slags hemmelige koder, synes du ikke?“